

SVs plan for klimakutt: En grønn politikk for de mange – ikke en grå for de få

Verden står på randen av en global miljøkrise som følge av en eskalerende klimatrussel og en rask utryddelse av planter og dyr. Klimatrusselen og naturødeleggelsene vil forandre verden totalt om de får fortsette. Millioner av mennesker vil drives på flukt, matproduksjonen vil trues i store deler av verden og her hjemme vil vi oppleve langt større ekstreme værhendelser som flom, tørke og uvær. De som har gjort minst skade er de som rammes mest og hardest.

I 2014 ble verden enige om Parisavtalen hvor målet er å begrense den globale temperaturøkningen til 2 grader sammenlignet med før den industrielle revolusjon, og aller helst begrense oppvarmingen til 1,5 grader. Går oppvarmingen over 1,5 grader, vil vi ifølge FNs IPCC-rapport stå overfor en mye større risiko for irreversible klimaendringer. Dette vil kreve store utslippskutt på opp mot en halvering av verdens utslipp innen 2030. En gjennomsnitts nordmann har nesten dobbelt så høye utslipp av klimagasser som en gjennomsnitts svenske. Selv om vi ser bort fra norsk olje- og gassproduksjon er våre utslipp høyere. Regjeringen har kasta bort fem verdifulle år på å ikke sørge for tiltak som når de nasjonale klimamålene vi har satt oss. De utslippsreduksjonene regjeringen har fått til har kommet fordi de har tatt i bruk regnskogsødeleggende palmeolje som har gitt økte utslipp andre steder på kloden. Prognosene fra regjeringen visere beskjedne kutt på 13 % fram mot 2030, altså langt fra det som kreves av oss. SV vil sørge for nullutslipp av klimagasser, ren luft, vern av naturen og stans av forsøpling på land og i havet. Vi ser at stadig flere engasjerer seg i klimaspørsmålet og krever endring. Barn og unge har selv tatt tak og uttrykker sin bekymring gjennom «Skolestreik for klimaet».

Folk flest har interesse av en kraftfull klimapolitikk. Vi vil alle bli rammet av klimaendringene, mens bare noen få har økonomisk interesse av å utsette omstillingen som skal til for å stoppe dem. Direktørene og aksjonærene i de store fossilselskapene motsetter seg forandring, og markedøkonomien fører ofte til at det kortsiktig mest lønnsomme velges foran det langsiktig lønnsomme og nødvendige. Nå trengs en grønn politikk for de mange, ikke en grå for de få

Verden har i dag funnet mer kull, olje og gass enn vi kan brenne og samtidig unngå alvorlige klimaendringer. Letevirksomheten etter mer olje og gass på norsk sokkel må derfor opphøre og det kan ikke tildeles nye felt til oljeselskapene.

Vi står også oppe i en global endring hvor fossil energi vil ha usikker lønnsomhet. Det å satse på stadig nye utbygginger innebærer ikke lenger bare en miljørisiko, men også en økonomisk risiko. Gjennom mellom annet leterefusjonsordningen og gunstige avskrivningsregler tar fellesskapet på seg en stor del av den økonomiske risikoen og fungerer som pådriver for klimaskadelige og potensielt

ulønnsomme for petroleumsinvesteringer. SV mener at leterefusjonsordningen og andre subsidier til fossilindustrien må opphøre.

Klimaavtalen regjeringen vil inngå med EU åpner for at Norge kan la være å kutte egne utslipp og i stedet kjøpe kvoter fra andre land for å oppfylle våre utslippsforpliktelser. SV mener Norge istedenfor må utarbeide en strategi for å kutte egne utslipp og styre mot et nullutslippsamfunn. Manglende norsk omstilling vil true konkurransekraft og norske arbeidsplasser.

Norge må umiddelbart skjerpe klimapolitikken for å nå Stortingets klimamål for 2020, og Norge må skjerpe klimamålet for 2030. Norske utslipp må kuttes med minst 60 prosent innen 2030. For å få til dette må alle sektorer i samfunnet bidra med kutt. Tiden for at det er billig å forurense er forbi. Planeten vi lever på har begrenset med ressurser. Samtidig lever vi i et samfunn som stadig krever økt forbruk, og skaper et enormt kjøpepress som ikke tar hensyn til naturens bæreevner. Vi trenger et skifte i politikken og samfunnet vårt slik at økonomien henger sammen med naturen vår og ikke skader kloden sine økosystem. Det hjelper ikke med holdningskampanjer om mer klimavennlige valg om vi har en bransje som stadig presser på for økende forbruk. Vi må ta et politisk oppgjør med reklameindustrien.

For å lykkes i miljøkampen må de økende ulikhetene både i Norge og verden bekjempes. SV vil samarbeide med fagbevegelsen og miljøbevegelsen for å møte den store omstillingen vi nå står overfor. Arbeidstakerne har viktig kompetanse som er avgjørende i omstillingen. Det må legges frem en plan for grønn omstilling der arbeidstakernes rettigheter og arbeids- og lønnsvilkår blir ivaretatt. Omskolering og etter- og videreutdanning må tilbys når det er behov for det. Det må føres en aktiv omfordelingspolitikk som gjør at ulikhetene reduseres kraftig, samtidig som prisen på naturødeleggelse og forurensning går opp. Og det må føres en omfordelende politikk, bort fra dyre veier i sentrale strøk, flyplassutvidelser og fossilselskapene, og over til miljøløsninger for folk flest. Miljøløsninger som tog, kollektivtrafikk, gange, sykkel og utbygging av en infrastruktur over hele landet som gjør at alle som kan, tar i bruk klimavennlige løsninger i hverdagen.

Fortsatt er halvparten av vårt energiforbruk fossilt. Gjennom energieffektivisering og ny fornybar energi fra blant annet vind, sol og en oppgradering av vannkraft, skal all energibruk i Norge bli ren.

Utbygging av vindkraft har ført til betydelige inngrep i naturen og konsekvenser for reindriften. Det planlegges en rekke nye utbygginger som kan få store negative konsekvenser. Nå lages en nasjonal plan for vindkraft. Fram til den nasjonale planen er på plass, må behandlingen av alle nye vindkraftsøknader stanses. Denne planen må sikre verdifulle naturområder, biologisk mangfold og urfolks rettigheter.

SV vil gå inn for å utsette konsesjonsbehandling av vindkraftutbygging i samiske områder inntil rettssituasjonen er avklart gjennom behandling av Samerettsutvalg II.

Vindkraft må i likhet med stor vannkraft eies av det offentlige. I dag er det ingen begrensning på hvor stor andel av et vindkraftverk som kan være på private eller utenlandske hender. SV mener det må

innføres krav om at minst 2/3 av det enkelte vindkraftverk eies av det offentlige. Når konsesjonene går ut skal en eventuell videreføring hjemfalle staten.

SV mener følgende trengs for å bidra til kraftfull klimapolitikk for de mange i årene som kommer:

1. Norge må ha en styrt omstilling. Vi må stanse letingen etter mer olje og gass og det skal ikke deles ut nye tillatelser til petroleumsvirksomhet. I stedet skal vi bygge ut ny, utslippsfri industri.
2. Energibruken må bli mer effektiv gjennom krav, støtteordninger og avgifter. Norske fagarbeidere skal være verdensmestere i energieffektivisering. Industriens energibruk skal bli mer effektiv. Vi bruker i dag for mye energi, og energibruken må ikke bare effektiviseres, men også reduseres.
3. Vannkraftverk må oppgraderes for å øke kapasiteten og sikre produksjonen.
4. SV ser også bygging av flytende vindkraft som viktig, bl.a. for elektrifisering av oljeplattformer og for utvikling av en norsk, grønn vekstnæring innen maritim industri.
5. Det skal være god tilrettelegging for gående og syklende mens restriktive tiltak skal bidra til å redusere biltrafikken til et minimum. Inntekter fra veiprising i byområder i fremtiden, og bompenger der dette er innført allerede, skal i hovedsak gå til tiltak som gjør det enklere å leve uten bil. Avgifter må kombineres med tiltak som færre parkeringsplasser gjennomgående kollektivfelt, gågater og en styrt arealplanlegging. Kollektivreiser skal være rimelige, sterkt subsidierte og med gode rabattordninger. I distriktene er det viktig at de ulike kollektivtilbudene bli sømløst samordnet mellom ulike driftsselskap og på tvers av fylkesgrenser.
6. Norsk industri skal være verdensledende i nullutslipp. I en verden som tar miljøtruslene på alvor vil et av Norges fremste konkurransefortrinn for eksportrettet industri være strenge miljøkrav, høy kompetanse og betydelige hjemmemarkeder som etterspør produkter utviklet med teknologi i verdensklasse. Norge skal derfor bli verdensledende på fornybare reduksjonsmidler i metallindustrien og på utvikling av biologisk baserte kjemikalier og drivstoff. Et sterkt hjemmemarked kan danne grunnlaget for en ny eksportnæring. Norge skal videre være verdensledende på fangst og lagring av CO₂ fra sementproduksjon og andre industriutslipp. Industrien skal ta ansvar for å gjenvinne og sortere farlig avfall fra produksjon, slik at behovet for deponering blir mindre og ressursene i avfallet tas i bruk gjennom sirkulær økonomi.
7. Norge skal bruke sin kompetanse innen marin og maritim industri til å ta i bruk bærekraftige fossilfrie løsninger i sjøtransporten, som elektrisitet, biogass og hydrogen. For å få fortgang i omleggingen må maritim sektor betale for sine utslipp, og det må settes strenge miljøkrav til skip som skal seile inn i norske fjorder. Det offentlige må stille krav om bærekraftige fossilfrie løsninger i egne innkjøp, gjennom konsesjoner og annet regelverk.
8. Naturen må bevares. Naturen tar opp og lagrer store mengder CO₂. Denne evnen må tas vare på og beskyttes mot ødeleggende inngrep. Naturen demper også virkningene av ekstreme værhendelser som flom og flodbølger og legger livsgrunnlaget for framtida.
9. Innfør klimaavgift på internasjonal luft- og skipsfart. Internasjonal luftfart og skipsfart må betale for sine utslipp og pengene bør gå til de som rammes av klimaendringene. Norge må derfor ta initiativ til en internasjonal konvensjon om karbonskatt på internasjonal luft- og

skipsfart. Pengene bør gå til FNs grønne klimafond for klimatiltak og klimatilpasning i fattige land.

10. Norge må investere innbyggernes pensjonspenger i klimaløsninger heller enn fossil energi. Derfor bør oljefondet trekke ut sine investeringer i fossil energi. Fondet skal ta i bruk en ny referanseindeks for investeringer som ivaretar sosiale og miljømessige hensyn der minst 20% av investeringene er knyttet til fornybar energi.
11. Maten skal produseres med minimale klimautslipp. Et landbruk i hele landet er avgjørende for å sikre befolkningen god og variert mat. Bruk av utmarksressursene framfor storstilt import av soya til produksjon av kjøtt er riktig, men det norske kjøttforbruket er i dag for høyt og må reduseres. Bruken av fossil energi i landbruket må fases ut.
12. Tiden for at det var billig å forurense er forbi. Det må bli stadig dyrere å forurense. Samtidig må kampen for omfordeling av samfunnets ressurser forsterkes. Skattelettelsene må komme de med de laveste inntektene til gode og de med de høyeste må få økte skatter.
13. Det skal alltid lønne seg å velge miljøvennlig. Det må bli dyrere å ta fly der det er alternativer og billigere å ta toget. Avgiftssystemet skal alltid premiere bærekraftige fossilfrie løsninger som el, hydrogen og biogass, framfor de fossile kjøretøyene.
14. Det skal bygges ut lyntog mellom norske storbyer som er konkurransedyktig med innenlands flytransport. Slik vil vi bidra til at det blir lettere å reise miljøvennlig over lengre avstander. Nordlands-, Trønder, Røros- og Raumabanen må alle elektrifiseres, eller være testlinjer for hydrogentog.
15. Vi må sikre en overgang til sirkeløkonomi. Vi må sikre at ressurser blir værende i kretsløpet gjennom avfallsreduksjon, sortering, gjenbruk, gjenvinning og utstrakt delingsøkonomi. Prisen på å ta ut nye ikke fornybare råvarer må opp og kostnadene for å gjenvinne må ned.
16. Kommunene må følge opp målsettinger om kraftige kutt. Viktige tiltak i kommunene er miljøvennlig transport, reduksjon av energibruk i egne bygg og en arealpolitikk som både bidrar til redusert transportbehov og sikrer viktige naturområder. Kommunene må sikre nødvendig kompetanse på området slik at klimakonsekvensene av vedtak er kjent.
17. Det må innføres et grønt og omfordelende skatte- og avgiftssystem i Norge, en grønn folkebonus. For å sikre at nye og nødvendige avgifter som gir utslippsreduksjoner ikke øker økonomiske forskjeller, vil SV innføre prinsippet om at hver krone som tas inn i nye miljøavgifter skal tilbake til folket. Dette kan bygge på ideen om karbonavgift til fordeling (KAF) eller andre ordninger.